

S10

VOKAL-TRAPPE-OPGANG

FORMÅL	MATERIALER	OPDELING AF ELEVER
At træne elevernes stavning af ikke-lydrette ord med særlig fokus på korte vokaler og vokalforveksling.	- Ordkort - Forklaring til vokaltrappen - Illustration af vokaltrappen - Bogstavskilte til trappen - Arbejdsark (kopi/www)	Parvis, så den ene er oplæser, mens den anden staver på vokaltrappen. Evt. to par mod hinanden, så man konkurrerer.
NB! Lav jeres egen 'Vokaltrappe' ved at sætte bogstaver på trappetrinnene eller gulvet med lærertyggegummi.	* Lærertyggegummi	TIDSFORBRUG 20-30 min.

INSTRUKTION:

- ☞ Trappen gøres klar ved at sætte bogstavskiltene på med lærertyggegummi iflg. illustrationen. Har du brug/mulighed for at sprede skiltene mere ud på trinnene, er det helt OK, bare du hele tiden sørger for, at bogstaverne parvis hører sammen, så der ikke bliver forvirring undervejs.
- ☞ Eleverne får først en kort instruktion i brugen af trappen, så de ved, hvilke lyde der passer sammen. Se vedlagte forklaring og lad den gerne ligge, så de kan læse den efter behov.
- ☞ Giv et par eksempler såsom 'ligge', 'trod', 'igennem', 'dukke' osv. På alle ordkort er den korte/drilske vokal lavet **rød** og de efterfølgende konsonanter **blå**.
- ☞ Oplæseren får bunken med ordkort. Staveren stiller sig foran vokaltrappen.
- ☞ Oplæseren læser det første ord op. Staveren skal lytte godt efter og nu definere lyden af den drilske vokal i ordet og stille sig på trinnet med det bogstav, han hører. Derefter skal han så gå et trin op for at se den vokal, ordet rent faktisk skal staves med.
- ☞ Hele ordet staves højt og tydeligt, når han står på det rigtige trin, hvorefter han går ned igen, og de bytter plads. De kan enten bytte hver gang eller tage 5 ord ad gangen som hhv. oplæser og staver.

Eksempel: Staveren får læst ordet "hest" op, hører vokalen som 'æ' og stiller sig på det trin. Derefter går han et trin op til 'e' og kan nu stave ordet korrekt.

OBS! Lyden 'ɔ' er den lyd, du hører i ord som KOMME, SJOV, HOLD – ikke et rigtigt 'O', ikke et rigtigt 'Å', men en lyd lidt for sig selv.

ILLUSTRATION TIL

S10 – VOKAL-TRAPPE-OPGANG

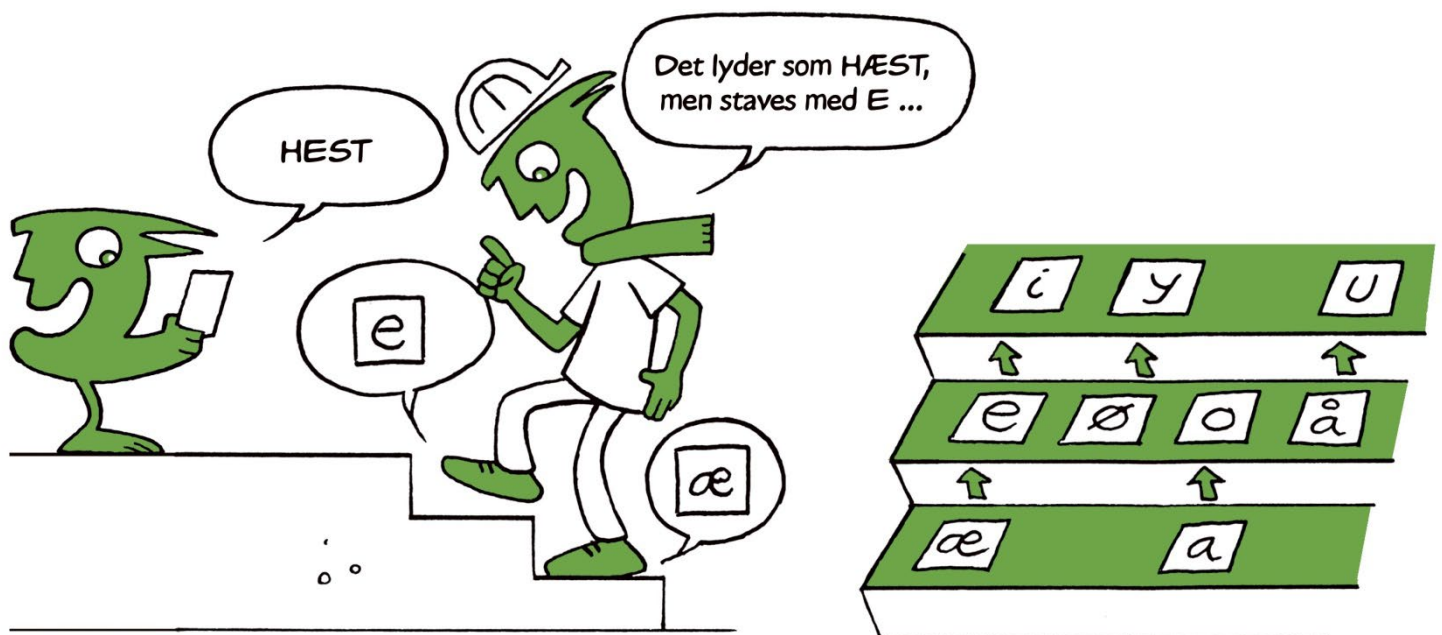

Illustration af www.saxoart.dk

NB!

Hvis I har lyst, kan I registrere antal rigtige svar på et scoringsark og lave det til en konkurrence.

Endelig kan I bruge arbejdsarket til skriftlig fordybelse.

blomst

sproggren

S10 - 3-O/ 4. kl.

loft

sproggren

S10 - 3-O/ 4. kl.1

dolk

sproggren

S10 - 3-O/ 4. kl.1

konge

sproggren

S10 - 3-O/ 4. kl.

kok/kokke

sproggren

S10 - 3-O/ 4. kl.

frost

sproggren

S10 - 3-O/ 4. kl.

flot/flottere

sproggren

S10 - 3-O/ 4. kl.

kop/koppen

sproggren

S10 - 3-O/ 4. kl.

flor

sproggren

S10 - 3-O/ 4. kl.

tom/tomme

sproggren

S10 - 3-O/ 4. kl.

blik/blikket

sproggren

S10 - E-I / 4. kl.1

ting

sproggren

S10 - E-I / 4. kl.

slips

sproggren

S10 - E-I / 4. kl.

pinse

sproggren

S10 - E-I / 4. kl.

pinse

sproggren

S10 - E-I / 4. kl.

liste

sproggren

S10 - E-I / 4. kl.

fisk

sproggren

S10 - E-I / 4. kl.

sminke

sproggren

S10 - E-I / 4. kl.

flink

sproggren

S10 - E-I / 4. kl. / 1

miste

sproggren

S10 - E-I / 4. kl.

ven/venner

sproggren

S10 - Æ-E / 4. kl.

heks

sproggren

S10 - Æ-E / 4. kl.

elske

sproggren

S10 - Æ-E / 4. kl.

femten

sproggren

S10 - Æ-E / 4. kl.

igen

sproggren

S10 - Æ-E / 4. kl.

fest

sproggren

S10 - Æ-E / 4. kl.

hest

sproggren

S10 - Æ-E / 4. kl.

men

sproggren

S10 - Æ-E / 4. kl.

enten

sproggren

S10 - Æ-E / 4. kl.1

glemt

sproggren

S10 - Æ-E / 4. kl.

pynt

sproggren

S10 - Ø-Y / 4. kl.

yndig

sproggren

S10 - Ø-Y / 4. kl.

flygte

sproggren

S10 - Ø-Y / 4. kl.

klynke

sproggren

S10 - Ø-Y / 4. kl.1

gynge

sproggren

S10 - Ø-Y / 4. kl.

kyst

sproggren

S10 - Ø-Y / 4. kl.

flyt/flytte

sproggren

S10 - Ø-Y / 4. kl.1

lygte

sproggren

S10 - Ø-Y / 4. kl.

klynge

sproggren

S10 - Ø-Y / 4. kl.

syng

sproggren

S10 - Ø-Y / 4. kl.

bukser

sproggren

S10 - Å-U / 4. kl.

dum/dumme

sproggren

S10 - Å-U / 4. kl.

tunge

sproggren

S10 - Å-U / 4. kl.

numse

sproggren

S10 - Å-U / 4. kl.1

hul/huller

sproggren

S10 - Å-U / 4. kl.

frugt

sproggren

S10 - Å-U / 4. kl.

klump

sproggren

S10 - Å-U / 4. kl.

luft

sproggren

S10 - Å-U / 4. kl.1

duks

sproggren

S10 - Å-U / 4. kl.

fumle

sproggren

S10 - Å-U / 4. kl.

blomme

sprogren

S10 - 3-O / 5. kl.

rotte

sprogren

S10 - 3-O / 5. kl.

tolv

sprogren

S10 - 3-O / 5. kl.

hoppe

sprogren

S10 - 3-O / 5. kl.

doven

sprogren

S10 - 3-O / 5. kl.

klokke

sprogren

S10 - 3-O / 5. kl.

dronning

sprogren

S10 - 3-O / 5. kl.

moster

sprogren

S10 - 3-O / 5. kl.1

komme

sprogren

S10 - 3-O / 5. kl.

klown

sprogren

S10 - 3-O / 5. kl.

ansigt

sprogren

S10 - E-I / 5. kl.

nitten

sprogren

S10 - E-I / 5. kl.

finger

sprogren

S10 - E-I / 5. kl.1

ikke

sprogren

S10 - E-I / 5. kl.1

pligt

sprogren

S10 - E-I / 5. kl.

klippe

sprogren

S10 - E-I / 5. kl.

sikker

sprogren

S10 - E-I / 5. kl.

ligge

sprogren

S10 - E-I / 5. kl.

slik/slikke

sprogren

S10 - E-I / 5. kl. 1

lilla

sprogren

S10 - E-I / 5. kl.

betjent

sproggren

S10 - Æ-E / 5. kl.

engelsk

sproggren

S10 - Æ-E / 5. kl.

efter

sproggren

S10 - Æ-E / 5. kl.

enkel

sproggren

S10 - Æ-E / 5. kl.

mester

sproggren

S10 - Æ-E / 5. kl.

tempo

sproggren

S10 - Æ-E / 5. kl.

tempel

sproggren

S10 - Æ-E / 5. kl.

nemlig

sproggren

S10 - Æ-E / 5. kl.

engel

sproggren

S10 - Æ-E / 5. kl.

november

sproggren

S10 - Æ-E / 5. kl.

dy**ng**e

sproggren

S10 - Ø-Y / 5. kl. 1

y**ng**st

sproggren

S10 - Ø-Y / 5. kl.

ly**st**ig

sproggren

S10 - Ø-Y / 5. kl.

sky**l**/sky**ll**e

sproggren

S10 - Ø-Y / 5. kl.

d**yp**/d**yp**p

sproggren

S10 - Ø-Y / 5. kl.

sky**ts**

sproggren

S10— Ø-Y / 5. kl.

julep**ynt**

sproggren

S10 - Ø-Y / 5. kl.

n**ym**fe

sproggren

S10 - Ø-Y / 5. kl.

sly**ng**el

sproggren

S10 - Ø-Y / 5. kl.1

ly**ng**

sproggren

S10 - Ø-Y / 5. kl.

kuffert

sproggren

S10 - Å-U / 5. kl.

hugge

sproggren

S10 - Å-U / 5. kl.

sukker

sproggren

S10 - Å-U / 5. kl.

hummer

sproggren

S10 - Å-U / 5. kl.

kunstig

sproggren

S10 - Å-U / 5. kl.

krukke

sproggren

S10 - Å-U / 5. kl.

gulv

sproggren

S10 - Å-U / 5. kl.

skuffelse

sproggren

S10 - Å-U / 5. kl.1

gummi

sproggren

S10 - Å-U / 5. kl.

munter

sproggren

S10 - Å-U / 5. kl.

blomkål

sproggren

S10 - 3-O / 6. kl.

dobbelt

sproggren

S10 - 3-O / 6. kl.

blond

sproggren

S10 - 3-O / 6. kl.

kartoffel

sproggren

S10 - 3-O / 6. kl.

boksning

sproggren

S10 - 3-O / 6. kl.

grankogle

sproggren

S10 - 3-O / 6. kl.

hockey

sproggren

S10 - 3-O / 6. kl.

helikopter

sproggren

S10 - 3-O / 6. kl.

bomuld

sproggren

S10 - 3-O / 6. kl.

hobby

sproggren

S10 - 3-O / 6. kl.

bestille

sproggren

S10 - E-I /6. kl.

forsigtig

sproggren

S10 - E-I /6. kl.

vidste

sproggren

S10 - E-I /6. kl.

hvilken

sproggren

S10 - E-I /6. kl.

lidt

sproggren

S10 - E-I /6. kl.

hvis

sproggren

S10 - E-I /6. kl.

spids

sproggren

S10 - E-I /6. kl.

vigtig

sproggren

S10 - E-I /6. kl.

finde

sproggren

S10 - E-I /6. kl.

ingen

sproggren

S10 - E-I /6. kl.

bedstemor

sproggren

S10 - Æ-E /6. kl.

edderkop

sproggren

S10 - Æ-E /6. kl.

insekt

sproggren

S10 - Æ-E /6. kl.

elleve

sproggren

S10 - Æ-E /6. kl.

bestemme

sproggren

S10 - Æ-E /6. kl.

ihjel

sproggren

S10 - Æ-E /6. kl.

centrum

sproggren

S10 - Æ-E /6. kl.

endelig

sproggren

S10 - Æ-E /6. kl.

fjende

sproggren

S10 - Æ-E /6. kl.

ketchup

sproggren

S10 - Æ-E /6. kl.

begynde

sproggren

S10 - Ø-Y /6. kl.

dykke

sproggren

S10 - Ø-Y /6. kl.

bekymret

sproggren

S10 - Ø-Y /6. kl.

smykker

sproggren

S10 - Ø-Y /6. kl.

lykkelig

sproggren

S10 - Ø-Y /6. kl.

dyppe

sproggren

S10 - Ø-Y /6. kl.

beskytte

sproggren

S10 - Ø-Y /6. kl.

skynde

sproggren

S10 - Ø-Y /6. kl.

dygtig

sproggren

S10 - Ø-Y /6. kl.

kyssede

sproggren

S10 - Ø-Y /6. kl.

august

sproggren

S10 - Å-U /6. kl.

drukke

sproggren

S10 - Å-U /6. kl.

beundre

sproggren

S10 - Å-U /6. kl.

drukne

sproggren

S10 - Å-U /6. kl.

brugte

sproggren

S10 - Å-U /6. kl.

fornuft

sproggren

S10 - Å-U /6. kl.

hjulpet

sproggren

S10 - Å-U /6. kl.

fundet

sproggren

S10 - Å-U /6. kl.

luksus

sproggren

S10 - Å-U /6. kl.

undersøge

sproggren

S10 - Å-U /6. kl.

FORKLARING TIL **VOKAL**TRAPPEN

Rigtig mange danske ord, som har kort **vokal**, staves anderledes, end de lyder. Den korte vokal kan du af og til lytte dig frem til, men oftest genkende ved at se, at der er to eller flere **konsonanter** bagved.

Vokaltrappen er et system, som skal hjælpe dig med at stave til disse ord. Som med alle andre regler, er der også undtagelser her, men det vigtigste er at træne, træne, træne, så du får de mest almindelige ord ind under huden og dermed undgår at lave stavfejl, når du skriver.

Når du får læst et ord højt, skal du lytte til den første **vokal** i ordet (ved nogle ord får du måske at vide, det er nr. 2). Alt efter lyden, skal du nu stille dig på det trin, som passer til. For at kunne stave ordet korrekt, skal du herefter gå et trin op og stille dig på den nye **vokal**. Nu skal du stave ordet med den **vokal**, du står på i stedet for den, du hørte.

Eks: **PENGINE** – Du hører et [æ], stiller dig på 'æ', går et trin op, så du står på 'e' og kan nu stave til '**PENGINE**' i stedet for '**PENGINE**'!

VIGTIGT: Et bogstav på trappen ligner ikke de andre – det er lyden ɔ
Den lyd svarer til lyden i ord som 'OP' og 'OVER' – ikke et 'o', ikke et 'å', men noget ind imellem – og den staves altid med et O.

Farverne på bogstaverne i alle disse ord skal vist også lige forklares ;o)

PENGINE – **STILLE** – **OPPE** – **LUKKE**

Da der ofte er flere **vokaler** i et ord, men du her kun skal fokusere på den lyd, der staves anderledes, er den **vokal** lavet **rød**, som du kender det i forvejen.

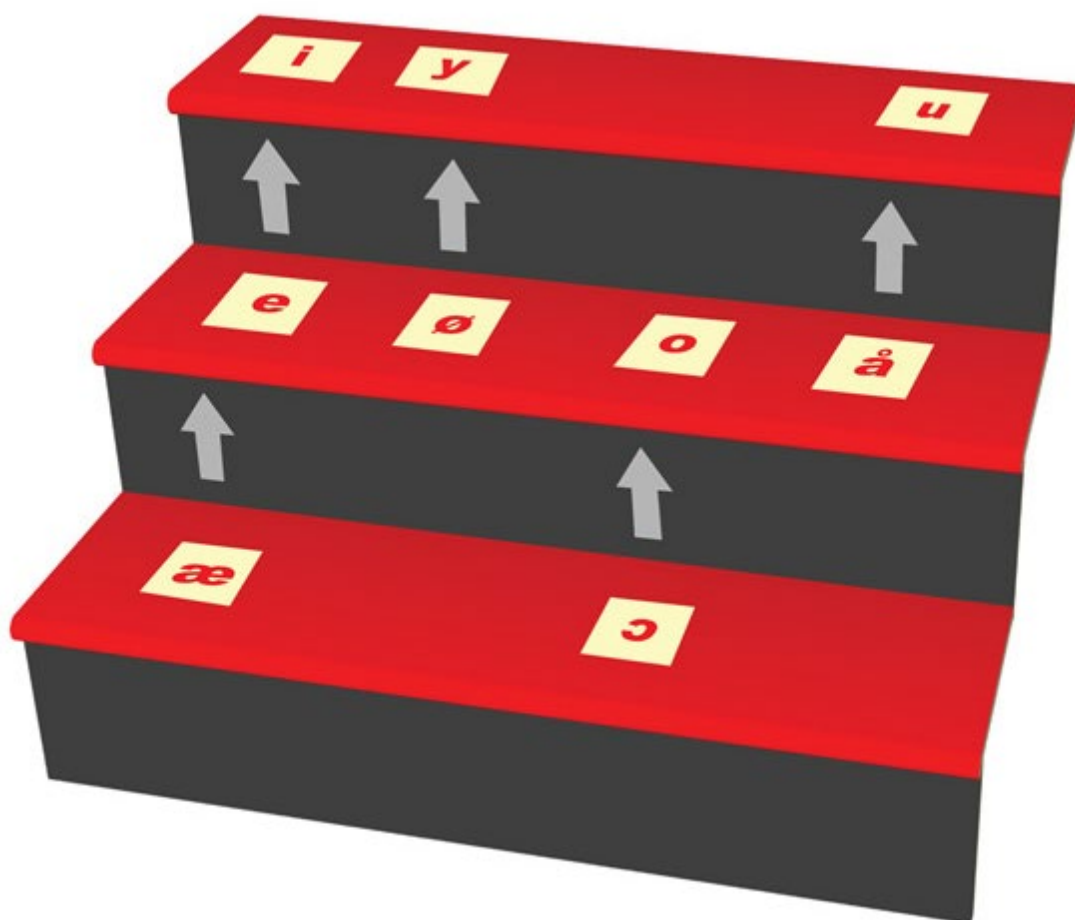
Konsonanterne lige bag ved den vigtige **vokal** er lavet **blå**, så du hele tiden lægger mærke til, at der kommer mindst 2 af dem efter den **vokal**, der driller.

I nogle ord kan der være undtagelser:

Måske er det, fordi de først ved bøjningen får konsonantfordobling: **HUL/HULLER**

Måske er det, fordi de er afledt af et ord, som har reglen: **DYK(NING)/AT DYKKE**

VOKALTRAPPEN

Placer bogstavskiltene som vist her på en helt almindelig trappe med lærer-tyggegummi.

Stil dig på trinnet med den vokal-lyd, du synes, du hører i ordet, og gå dernæst et trin op for at få fat i det rigtige bogstav, du skal stave ordet med.

Eks.: D**U**KKE – du hører et [å], stiller dig på det trin, går nu et trin op og lander på 'u', hvorefter du staver korrekt til ordet D**U**KKE.

HUSK, at vokaltrappen kun virker ved, at man går OPAD og kun et enkelt trin for hvert ord.

RIGTIG GOD STAVELYST!

i

sproggren[®]

S10

e

sproggren[®]

S10

æ

sproggren[®]

S10

y

sproggren[®]

S10

ø

sproggren[®]

S10

c

sproggren[®]

S10

O

sproggren

S10

u

sproggren

S10

å

sproggren

S10

VOKAL-TRAPPE-OPGANG

Navn: _____

ORD PÅ KORT	NAV	UDS	TIL	?	SÆTNING

1. Skriv ordet fra kortet og vis den drilske vokal med en farve eller streg.

2. Sæt kryds i den rigtige ordklasse.

Pas på her – nogle ord kan godt tilhøre flere ordklasser! Eks.: *RINGE* = **NAV**neord og **UDS**agnsord og **TIL**lægsord

3. Skriv en sætning med ordet – du må gerne bøje det, hvis det passer bedre ind i din sætning.